

צב המוות

נסים חיון אינו רוצה למות

מאת שלום כהן

פרנק צילם:

אין הכוונה לגן ילדים חס ושלום. אף לא לגן ציבורי או פינת ירק כלי-שהיא. הכוונה היא לאותו בית עצום והונוס שעשבי-בר צומח בין חרבותיו.

המקום והבנינים שייכים לאפוטרופוס על רכוש הנפקדים. כאשר אורגן משרד זה, עברו נציגיו בכל הערים הנטושות, רשמו את הדיי-רים, הקציבו את הבתים שעוד היו פנויים לעולים חדשים, חילים משוחררים ושאר נזקקים ולא נזקקים, גבו שכר-דירה, חתמו על חוזים, ועסקו בשאר עסקי בעל בית רגיל.

כאשר באו הנציגים לעיר העתיקה, היה כל חור פנוי כבר

„מיושב“. בינתיים יכבר הספיקו כמה בתים להתמוטט ב"חלקים שונים של העיר, וזעקה גדולה קמה נגד האפוטרופוס. המהנדסים שבדקו את המקום קבעו: כל העיר עזי-מדת בסכנת התמוטטות.

הם שלחו פועלים ובצבע אדום כתבו על כל קיר: „סכנה -- הבית

להריסה" -- ורחצו את ידיהם מכל העניין.

מצורעים: מאז חיים אלפי נשים, גברים וילדים בצל ה"סכנה", כמצורעים במחנה מבודד. איש לא יגע בהם, שמא תגואל ידו בדמם.

האפוטרופוס לא חתם אתם על חוזה, כי חוזה יש בו התחייבות של שני הצדדים גם יחד. הוא אינו גובה מהם שכר דירה, כי אז יצטרך גם לספק להם חשמל, להתקין דלתות ובתי-שמוש, לתמוך בקירות רעועים ולשאת באחריות לגורלם.

והעירייה? בכל מקום שוקדים פקידיה על גביית המסים. אולם „מחנה המבודד" הם לא באים. כי יש להראות מראש כי לא העירייה ולא האפוטרופוס מרשים להם לגור שם. יש לשמור על הזכות להצטדק בפני השרים דים כאשר תתמוטט העיר: „הלא הזהרנוכם!"

הסוכנות שלחה: והסוכנות? היא שלחה את האנשים הללו לתוך מלכודת-מוות זו, כי הרבבות במחנות העולים עלו ורבו, ועוד גובר לחצם של המתדפקים על דלתות משרדי העליה ברחבי העולם.

וכן המשיך האפוטרופוס לגבות שכר-דירה מרבבות דיי-רים (אך לא מדיי-רים אלה). העירייה הוסיפה להר-חוב את הרחובות

על גבעה גבוהה ומצולקת בקרבת נמל יפו, בלב המדינה, עומדת עיר אירופית של ימי הביניים. סימטאות אפלות, המתפתלות בין כתלים מפויחים, מדרגות העולות ויורדות ובתי אבן הנשענים זה על זה כשיכורים. רק בשעת הצהריים מצליחה השמש לחדור לתוך הסמטאות ומהאוויר הלח נודף סרחון של צואה ואפר.

וזהו העיר יפו העתיקה -- זהו „השטח הגדול" כפי שהוא נקרא בפי תושביה היום. הערבים יצאו מכאן זה מכבר, אך מדינת ישראל טרם נכנסה לשטח זה. זהו שטח הפקר -- מושבה אקסטרטוריאלי, מחוץ לתחומי המדינה וחוקיה, שאז-רחיו אינם משלמים מסים ואינם מקבלי לים כל שרות של המדינה.

מוטבח ואמ-

ב.ט. באחד ה"ב-תים" גר נסים חיון, עולה מתורכיה, בן 29, אשתו ושני ילדיה. הבית "פשוט": ארבע ערימות אבנים מסויחות, וגג אשר סדקיו סתומים בגבס. זהו החדר,

וזה גם כל הבית. בימי הביניים עוד לא שמעו על בית-שימוש ואמבט, ולא על ברוז ומים שוטפים.

בין ה"דירה" וה"רחוב" יש חצר קטנה -- שלשה מטרים על שלשה. כאן התקין נסים אמבט עם מים שוטפים -- חבית גדולה המצריכה כתיסר הובלות מים בדלי מן הברז הציבורי מרחק כמה מאות מטרים. הותקן גם מטבח -- פרימוס ושני סירי בישול.

כאשר בא נסים, היה החדר מלא אבנים וצואה. הוא ניקה אותו, וסייד את הקירות. ואכן זוהי התקדמות ניכרת, תנאי השיכון בשבילו נוחים בהרבה מאלה של קודמיו בבית הזה. הם בודאי חיו כאן יחד עם פרדתם או העזים. עתה משמש המקום מישכון רק לבני אדם בלבד.

שום סיבה -- רק הרעב. נסים הוא סנדלר טוב. שמונה שנים עבד במקצוע זה בתורכיה, וגם כאן הוא ממשיך לעבוד בו. הוא הקים לו בית-מלאכה -- שולחן רעוע וכלים ישנים -- ועובד בחצר. הוא עובד בכל יום, משש בבוקר ועד הצות (לאור מנורת נפט), כדי לגמור זוג נעלים ארטופדייות, בשביל חנות גדולה בתל-אביב. אין כל סיבה שנסים יעבוד כה קשה -- מלבד הרעב. הוא מקבל 2,250 ל"י עבור כל זוג נעלים גמור. בחנות נמכר אותו זוג ב-25 ל"י.

בנו, יעקב בן ה-4, יוצא בכל יום ל"גן".

